

Zavod za slepo in slabovidno mladino Ljubljana
Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije
Tiflo sekcija Društva specialnih in rehabilitacijskih pedagogov Slovenije

g. Vojko Stopar
Sektor za slovenski jezik na
Ministrstvu za izobraževanje, znanost, kulturo in šport

Ljubljana, 10. julij 2012

Zadeva: Mnenje o vključitvi brajice v Resolucijo o Nacionalnem programu za jezikovno politiko 2012 - 2016

Spoštovani!

Pozdravljamo pobudo, da se skrb za slovensko brajico vključi v Nacionalni program za jezikovno politiko 2012 – 2016.

Za začetek bi bilo dobro razčistiti s samim poimenovanjem pisave za slepe, ki so jo imenovali po izumitelju Loisu Braillu.

Le redko slišimo povsem pravilno izgovoriti njegovo ime in to celo med slepimi in slabovidnimi. Še huje je s poimenovanjem njegovega izuma. Seveda ni narobe, če pisavo za slepe poimenujemo Braillova oz. braillova pisava, a če je to pravilno (francosko) napisano, le redko sledi tudi pravilna izgovorjava. Brelova pisava, brajova pisava, brailova pisava, braljova pisava – vse to, pa še mnoge druge so napačne inačice, ki jih pogosto slišimo.

V Zvezi društev slepih in slabovidnih Slovenije in v Zavodu za slepo in slabovidno mladino Ljubljana že vrsto let usklajeno uporabljamo izraz »brajica«. Izraz je preprost in jasen ter logičen tudi v primerjavi s poimenovanji drugih pisav (latinica, gotica, cirilica, metelčica, gajica itd.). Pobuda za uporabo tega izraza je bila v preteklosti poslana že tudi na SAZU.

V nadaljevanju besedila je torej za pisavo za slepe uporabljen izraz »brajica«.

Celostna skrb za brajico na eni strani vključuje razvoj, učenje in promocijo tako 6 kot 8-točkovne brajice, na drugi strani pa tudi razvoj in nadgradnjo informacijsko komunikacijske tehnologije, ki je namenjena slepim in slabovidnim osebam.

- Vsak jezik, naj bo ta ustni ali pisni, se s časom spreminja, saj se s časom spreminjajo tudi potrebe njegovih govorcev oziroma zapisovalcev (uporabnikov). To velja tudi za slovensko brajico. S tem namenom je ustanovljena Komisija za posodobitev slovenskega brajevega točkopisa pri

Tiflo sekciji Društva specialnih in rehabilitacijskih pedagogov Slovenije. Njena naloga je posodobitev slovenske 6-točkovne brajice iz leta 1974 in njena uskladitev s slovensko 8-točkovno brajico ter priprava navodil za uporabo obeh.

- Posebno pozornost je treba nameniti učenju in promociji brajice. Na prvem mestu je potrebno poudariti pravico slepe osebe do učenja brajice, saj ta predstavlja osnovno komunikacijsko sredstvo, in dolžnost okolja v katerem živi in se izobražuje, da ji to omogočijo ter jo pri tem spodbujajo.

Promocija brajice ni možna brez tiskanja besedil v brajici. To pomeni celoten spekter besedil na vseh področjih življenja in dela (učna gradiva, leposlovje, uradni dokumenti, označevanje izdelkov, napisi v javnosti, ...). Še posebej je pomembno, da imajo slepe osebe v procesu izobraževanja zagotovljene učbenike, ki so dostopni v tiskani in/ali elektronski obliki, omogočena pa jim je tudi pravica do izbire ustreznega učbenika.

- Informacijsko komunikacijska tehnologija, namenjena slepim in slabovidnim osebam, vključuje velik del tehnoloških rešitev in aplikacij, ki so namenjene vsem govorcem. Med njimi so izpostavljeni predvsem vsi sistemi za avtomatsko razpoznavo govora, za sintezo govora ter jezikovni viri, potrebni za izgradnjo teh sistemov. Poleg razvoja teh sistemov je potrebno omogočiti njihovo lokalizacijo in vgradnjo v sodobne naprave in programsko opremo (na primer v čitalce zaslona na računalnikih ali mobilnih napravah, naprave za branje elektronskih datotek, naprave za predvajanje digitalno posnetih zvočnih knjig, ...).

Upamo, da boste naše mnenje uspeli vključiti v uradno besedilo Resolucije. Prav tako pa smo tudi v nadaljevanju pripravljeni sodelovati pri oblikovanju tega besedila.

Zahvaljujemo se vam za sodelovanje in vas lepo pozdravljamo!

Katjuša Koprivnikar,
ravnateljica Zavoda za slepo in slabovidno mladino Ljubljana

Tomaž Wraber,
predsednik Zveze društev slepih in slabovidnih Slovenije

Azra Seražin,
tajnica Zveze društev slepih in slabovidnih Slovenije

Marija Jeraša,
predsednica Tiflo sekcije Društva specialnih in rehabilitacijskih pedagogov Slovenije